

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

ทฤษฎีและหลักการ

ในการตรวจสอบเอกสารสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ทฤษฎีและหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลของการฝึกความไวเป็นกลุ่มที่มีต่อทัศนคติส่วนบุคคล

ทฤษฎีและหลักการ

การฝึกความไวในการรับรู้มีหลักการสำคัญ ๆ ซึ่งประมวลได้ดังนี้

1. ความหมาย

นักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกความไวในการรับรู้ไว้ดังนี้
มาร์แชล¹ ได้ให้คำจำกัดความของการฝึกความไวในการรับรู้

การฝึกความไวในการรับรู้เป็นประสบการณ์ในห้องทดลองที่มีสมาชิกตั้งแต่ 8-12 คนขึ้นไป พร้อมด้วยผู้นำกลุ่มเป็นผู้ฝึก ทุกคนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เพื่อเรียนรู้จากการปะทะสังสรรค์กับวงสมาชิกที่ต่างคนก็ต่างไปสู่การพัฒนาขั้นสุดยอดของกลุ่ม ข้อมูลที่นำมาศึกษาคือ ข้อมูลที่เป็นจริงจากสังคม และข้อมูลที่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะนั้น ดังนั้นหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนมี 2 ประการคือ การทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และรับผิดชอบต่อการระบวนการที่ดำเนินอยู่ กระบวนการนั้นก็คือ ความรู้สึก ความต้องการ ค่านิยม ทัศนคติ และการรับรู้ของสมาชิกที่เกิดขึ้น

¹Stuart A. Marshall. "Leadership and Sensitivity Training." Journal of Education. p. 18-22

จากการปะทะสังสรรค์ สมาชิกแต่ละคนจะต้องพัฒนาตัวเองให้ไว (Sensitive) ต่อพฤติกรรมที่เป็นคำพูด ท่าทาง และสัมผัส ตลอดจนความรู้สึก ความต้องการ ค่านิยมทัศนคติ และการรับรู้ทั้งของตนเองและผู้อื่น ผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกก็คือ ประสิทธิภาพในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และการพัฒนาในด้าน ค่านิยม ความต้องการ ทัศนคติ ความรู้สึก และการรับรู้ต่อพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้อื่น

การฝึกความไวในการรับรู้ มีแนวโน้มที่จะเน้นกระบวนการ (Process) มากกว่าด้านเนื้อหา ดังที่ แบรดฟอร์ด และกิบบี รวมทั้ง เบนเน่ (Bradford, Gibb and Benne) ได้กล่าวเป็นคำจำกัดความของการฝึกความไวเป็นกลุ่ม ไว้ว่า

การฝึกความไวในการรับรู้ เป็นกลุ่มที่มีโครงสร้าง และความสัมพันธ์แบบอิสระซึ่งสมาชิกจะได้เรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับสมาชิกนั่นเอง หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นขณะที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าว ข้อมูลและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม เป็นลักษณะเช่นเดียวกับสิ่งเล็กๆ ที่สมาชิกได้เผชิญกับความยากลำบากในการดำรงชีวิตและอำนวยความสะดวกต่อไป¹

Robert T. Golembiewski and Arthur Blumberg² กล่าวว่า การฝึกความไวในการรับรู้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. เป็นประสบการณ์ในสังคมซึ่งขอส่วนลงมา
2. เป็นการมุ่งที่จะทำงานด้วยกระบวนการซึ่งเป็นการสำรวจค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับพฤติกรรม
3. เป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในหมู่สมาชิก
4. มีบรรยากาศที่ปลอดภัย และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
5. สมาชิกเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้ส่วนมาก โดยที่ผู้นำกลุ่มให้การแนะนำเท่านั้น

¹George Henderson. Human Relations. p. 259

²Robert T. Golembiewski and Arthur Blumberg. The Concept of T. Group Learning Laboratory Sensitivity Training and the Laboratory Approach. p.6

ซึ่งสอดคล้องกับที่ Bernard Lubin and William Eddy¹ ได้กล่าวถึงการฝึก
ความไวในการรับรู้ไวเช่นเดียวกันว่า

การฝึกความไวในการรับรู้เป็นตัวอย่างหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่เอื้ออำนวยให้เกิด
ความเจริญส่วนบุคคล (Personal Growth) กับบุคคลปกติ ซึ่งในภาวะปัจจุบัน
เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมบุคคลในด้านความต้องการที่จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับบุคคลและ
สิ่งแวดล้อมอย่างเต็มที่ยิ่งขึ้น ทั้งการรู้จักตนเองอย่างลึกซึ้งเพียงตรง และพบกับ
ความหมายของชีวิตอันเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเริ่มต้นของกระบวนการ

Tisana Tiansame² ได้ให้ความหมายของการฝึกความไวในการรับรู้ไว้ว่า
"เป็นวิธีที่ใช้ในการฝึกเอกัตบุคคลให้เกิดความเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับมนุษย์และ
เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่เพื่อให้เข้าใจตนเอง และรู้จักตนเองอย่างละเอียดถูกต้อง
ช่วยให้เขาสามารถค้นหาความหมายของชีวิตและช่วยให้เขาพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างเต็มที่

เมธาวิ เวียงเกตุ³ ได้ให้ความหมายของการฝึกความไวในการรับรู้ไวเช่น
กันว่า

การฝึกความไวในการรับรู้ หมายถึงการที่บุคคลปกติมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีขนาด
ย่อย ที่มีโครงสร้างและความสัมพันธ์แบบอิสระที่สมาชิกจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง
และผู้อื่น (Personal-Interperonal) โดยเน้นถึงกระบวนการ (Process)

¹ Bernard Lubin and William Eddy. The Laboratory Training Model: Rationale, Method and Some Thoughts for the Future. Journal of Group Psychotherapy. 20. (July, 1970) p.305-309

² Tisana Tiansame. "A Model for Pre-Service Teacher Training in Human Relatives for Thailand." p. 74

³ เมธาวิ เวียงเกตุ ผลการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อลักษณะบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้อง
ของการอยู่ในสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้แบบสำรวจ ซีพีไอ หน้า 8

ให้ความสำคัญแก่การตระหนักรู้ ความไวในการรับรู้ และการเรียนรู้เกี่ยวกับ
พฤติกรรม และประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะที่อยู่ในกลุ่มอบรม ซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหา
ความหมายของชีวิต และการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

ในการศึกษาครั้งนี้ การฝึกความไวในการรับรู้ หมายถึง การที่บุคคลปกติกลุ่มหนึ่ง
จำนวน 8-12 คน โดยประมาณ และผู้นำกลุ่มอีก 1-2 คน มารวมกลุ่มกัน เพื่อที่จะทำความเข้าใจ
ตนเอง รู้จักตนเองตรงตามสภาพที่เป็นจริงทั้งนี้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง
(Develop of Potential) ตลอดจนพัฒนาความสามารถในการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น
สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์ของการฝึกความไวในการรับรู้

การฝึกความไวในการรับรู้ เป็นวิธีการที่จะมุ่งพัฒนาบุคคลเกี่ยวกับความสามารถใน
การปรับตัว การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อันเป็นบุคลิกภาพของบุคคลในด้านที่เกี่ยวข้องกับ
สังคมจากการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งเปรียบเสมือนห้องทดลองทางพฤติกรรม ซึ่งเปิดโอกาส
ให้ทุกคนได้รู้จักตนเองอย่างลึกซึ้ง เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมภายในของบุคคล ทำให้เข้าใจ
บุคคลอื่นมากขึ้น และรู้อิทธิพลของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่นภายในกลุ่ม เพิ่มทักษะในการ
อยู่ร่วมกันในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มการรับรู้เกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความไวใน
การรับรู้ ความต้องการของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนมีความรู้ในเรื่องกลไกของการ
เปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรม

Golembiewski and Blumberg¹ ได้กล่าวสนับสนุนวัตถุประสงค์ของการฝึก
ความไวในการรับรู้ว่า การฝึกความไวในการรับรู้มีส่วนช่วยในการพัฒนาส่วนบุคคล (Personal
Growth) และพัฒนาใน 3 ประการ คือ

¹Robert T. Golembiewski and Arther Blumberg. Sensitivity Training and the Laboratory Approach. p.11

1. สามารถจะปรับปรุงคุณภาพของความรู้ ความคิด รวมทั้งความไวในการรับรู้ เกี่ยวกับความต้องการของตนเองและผู้อื่น มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความสามารถที่จะพัฒนาแนวทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ
2. ช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง
3. ช่วยให้บุคคลเพิ่มคุณค่าของตน และเพิ่มพูนการยอมรับตนเองและผู้อื่น

Bradford¹ ได้กล่าวถึงลำดับวัตถุประสงค์ของการฝึกความไวในการรับรู้ เป็นลำดับดังนี้

ขั้นเรียนรู้ วิธีการในการเรียนรู้และเรียนรู้ที่จะช่วยผู้อื่น (Learning How to Learn and Learning How to Give Help)

เริ่มจากการที่บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยอาศัยการวิเคราะห์จากความรู้สึกและการรับรู้ในสภาพการณ์ที่จัดขึ้น (Feeling and Perceptions)

ขั้นพัฒนาความรู้สึกของการเป็นสมาชิกในกลุ่ม (Growth in Effective Membership)

เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่จะทำให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ เรียนรู้ถึงการให้และการรับอิทธิพลของการยอมรับ และวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นในบรรยากาศของการช่วยเหลือ ร่วมมือกันแก้ไขปัญหา รวมทั้งกระบวนการเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นเพิ่มความไวต่อกระบวนการกลุ่ม (Becoming Sensitive to Group Process)

ควยการมีประสบการณ์จริง ผ่านการวิเคราะห์ รวมทั้งเรียนรู้ถึงสภาพการณ์และการช่วยเหลือผู้อื่น ก็จะช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาความไวในการรับรู้กระบวนการกลุ่ม และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

¹Leland P. Bradford, Jack R. Gibb and Kenneth Benne.

การจัดการฝึกความไวในการรับรู้ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อที่จะพัฒนาบุคคล ผ่านการ เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม โดยให้ความสำคัญต่อการตระหนักรู้ (Awareness) ความไวในการ รับรู้ (Sensitivity) และได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น (Personal-Interpersonal) โดยวางโครงสร้างเป็นกระบวนการอย่างมีลำดับขั้น เพื่อให้ประสบการณ์ขณะอยู่ร่วมกัน นำไป สู่การพัฒนาส่วนบุคคลอย่างเต็มที่

ความหมายและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

ตน และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตน หรือ "อัตมโนทัศน์" นั้นมีใช้สิ่งเดียวกัน ซึ่งอาจ จะอธิบายตามความหมายทางจิตวิทยาได้ดังนี้

"ตน" (self) คือวิถีทางที่ตนเป็นตนของตนเอง เป็นแก่นแท้แน่นอน รวมทั้งแต่ บุคลิกภาพ สติปัญญา ความสามารถ นิสัยใจคอ รูปร่างลักษณะหน้าตา คนอาจเปลี่ยนแปลงได้ ตามพัฒนาการของตน¹

"อัตมโนทัศน์" หรือ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตน (Self-concept) ได้มี นักจิตวิทยาให้คำจำกัดความไวหลายคน เช่น

เจอร์ซึลด์² ได้ให้คำจำกัดความไวว่า ตนหมายถึงผลรวมของความคิดและความ รู้สึกที่ทำให้บุคคลรู้ถึงความคงอยู่ของตน รับรู้ว่าเขามีอะไรอยู่ และมีมโนทัศน์ว่า เขาคือใคร รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะนิสัย คุณสมบัติของตนเอง

สวาน จอห์น เมคเควิท และเฮอเบิร์ต เฮอริ³ ได้ให้คำจำกัดความว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง การจัดระเบียบโครงสร้างปัญญาซึ่งได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เป็น ส่วนที่บุคคลมองเห็นตนเอง ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นความจริง และตรงกับตนเองเสมอไป

¹พรรรถิพย์ ศิริวรรณมุขย์ มนุษยสัมพันธ์ หน้า 23

²Arthur Jersild. Child Psychology. p. 192

³John Mcdavid and Herbert Harari. The Social Psychology Individual, Group, Societies. p.92

เมคเควิท และ เฮอร์ริ อธิบายความสัมพันธ์ของตนและอัตมโนทัศน์ โดยใช้ "Cheese burger diagraph" ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์ว่า ส่วนที่เป็นก้อนเนือกดมนั้นคือ "ตน" และส่วนที่เป็นเนยแข็งที่ละลายบนก้อนเนือกคือ "อัตมโนทัศน์" ส่วนหนึ่งของตนและอัตมโนทัศน์จะรวมกัน และจะมีบางส่วนที่เกี่ยวข้องกันอยู่ ตนบางส่วน อาจจะมีโคอยู่ในอัตมโนทัศน์ เรียกว่า เป็นส่วนที่ปฏิเสธ (Area of Denial) คือส่วนที่ไม่ได้รับการรับรู้ในอัตมโนทัศน์ เป็นจุดบอดในตนที่แท้จริง ซึ่งจิตมองไม่เห็นหรือประสาทการรับรู้มองไม่เห็น จึงไม่อยู่ในความนึกคิด ในทำนองเดียวกัน จะมีอัตมโนทัศน์บางส่วนที่เกินเลยไปจากตนจริง เรียกว่า "ตนเกินจริง" (Area of Fabrication) ใดแก่ สิ่งที่มีในอัตมโนทัศน์ แต่ไม่มีในความเป็นจริงในตน ดังสามารถอธิบายได้ตามแผนภูมิข้างล่างนี้

แผนภูมิแสดงอัตมโนทัศน์¹

(McDavid and Harari, 1969 cheese burger diagraph)

¹ John McDavid, and Herbert Harari. The Social Psychology.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาร์บัคเคอร์และบอย¹ (Arbuckle and Boy, 1961) ได้ให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแก่นักเรียนจำนวน 12 คน ซึ่งมารับบริการหลังจากเลิกเรียนแล้วเป็นประจำทุกวัน ได้พบว่าการเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตนในอุดมคติ (Ideal Self) และคนที่เป็นอย่างจริง (Ideal self) นั้นสูงขึ้นกว่าเดิม ในการให้คำปรึกษาครั้งหลังเมื่อเปรียบเทียบกับครั้งแรก และจากการประเมินคาของครูตอกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ามีพัฒนาการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

คณะนักจิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนวมหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์² (Counseling Center Staff University of Massachusetts, 1972) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกความไวในการรับรู้³ แบบที่มีต่อสัจการแห่งตน กลุ่มตัวอย่าง 42 คน แบ่งเป็นสามกลุ่ม กลุ่มแรกฝึก 5 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง กลุ่มที่ 2 ฝึก 5 ครั้งแบบไม่กำหนดเวลาและกลุ่มที่ 3 ฝึกแบบมาราธอนต่อเนื่องกัน 10 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสำรวจพีโอไอ จากการวิเคราะห์ไม่พบความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสัจการแห่งตนของทั้งสามกลุ่ม

เรดดี³ (Reddy, 1973) ได้ศึกษาผลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อสัจการแห่งตน (Self Actualization) และสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับการเปลี่ยนแปลงของสัจการแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลระดับผู้บริหารของวายเอ็มซีเอ จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสำรวจพีโอไอ (The Personal Orientation Inventory)

¹D.S. Arbuckle and A.V. Boy, "Client-Centered Therapy in Counseling Students with Behavior Problems. Journal of Counseling Psychology 8 (November, 1961) : 136 - 139

²Three Types of Sensitivity Training Group on Changes in Measure of Self Actuatization, Journal of Counseling Psychology 19 (March, 1972) : 253-254.

และ (The Multiple Affect Adjective Check List(MAACL) แบบ Today Form แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 12 คน ผู้นำกลุ่ม ๆ ละ 2 คน โดยใช้แบบแผนมนุษยสัมพันธ์พื้นฐาน ได้แก่การบรรยาย การฝึกภาษาทาง และการอยู่ร่วมกันตลอดเวลา 10 วัน พบว่า

- 1) ผู้เข้าร่วมกลุ่มมีคะแนนความเปลี่ยนแปลงสัจการแห่งตนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา บางคนมีการเปลี่ยนแปลงทันทีหลังการฝึก บางคนเปลี่ยนเมื่อกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิม การเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงสัจการแห่งตนนี้เกิดและเปลี่ยนแปลงในเวลาและอัตราที่แตกต่างกัน
- 2) ไม่พบสหสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลและสัจการแห่งตน และพบว่าการฝึกความไวในการรับรู้มีผลต่อการยอมรับตนเองแม้เวลาจะผ่านไป 1 ปี

เซอร์รา¹ (Cerra, 1973) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกความไวในการรับรู้แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้คือ The Personal orientation Inventory, The Tennessee Self Concept The Adjective Check List นอกจากนี้ยังมีการประเมินความยึดเหนี่ยวในกลุ่มจากการรายงานของสมาชิกกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ตัวแปรรวมไม่พบความแตกต่างระหว่างประสิทธิภาพของกลุ่ม และกลุ่มที่มีการนำอย่างมีโครงสร้างมีคะแนนใน Tennessee Self Concept scale เปลี่ยนแปลงในทางลบ ส่วนกลุ่มทดลองที่ฝึกอย่างไม่มีโครงสร้างมีคะแนนเปลี่ยนแปลงในทางบวก และสมาชิกมีความพอใจในกลุ่มมากกว่าและกลุ่มมีการยึดเหนี่ยวมากกว่า

โอวเสน² (Ohlsen, 1973) ได้ให้การปรึกษาแบบกลุ่มกับนักเรียนระดับ 9 ซึ่งคัดเลือกโดย California Test of Mental Maturity แล้วแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม โดยมีวิธีการดังนี้

¹Victor Cerra, "A Comparison of Structured and Unstructured time Limited Arited Sensitivity Groups" Dissertation Abstract International, 33 (May, 1973)

²Merle M. Ohben. Group Counseling (New York : Holt Rinehart and Winstor, Inc., 1973) pp. 1B - 6B.

1. ผู้ให้คำปรึกษาทำความเข้าใจกับนักเรียนด้วยการถามถึงความคาดหวังที่เขามีต่อการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และบอกถึงสิ่งที่เขาคาดว่าจะได้รับจากเขา
2. ตอบคำถามของเขาเกี่ยวกับประสบการณ์
3. ประเมินความสำคัญของปัญหาแต่ละคน

สมาชิกจะพบวัน 2 ครั้งต่อ 1 สัปดาห์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผู้อำนวยการโครงการนี้ เป็นผู้ให้คำปรึกษาทั้ง 4 กลุ่ม พัฒนาการของผู้ได้รับคำปรึกษา ประเมินจากสิ่งต่อไปนี้

1. การแสดงออกทางวิชาการ วัดโดย The California Achievement Test Battery และคะแนนที่เป็นเกรดเฉลี่ย ที่ได้ในระดัย
2. การยอมรับตนเอง และบุคคลอื่น ซึ่งดูจากคำตอบที่ได้จากรูปภาพ และการทดสอบเรื่องราว
3. พฤติกรรมในการปะทะสัมพันธ์กับบุคคล วัดโดย The Behavior Inventory ซึ่งนักเรียนรายงานตนเอง รายงานจากการสังเกตของเพื่อน จากสัมภาษณ์ และจากผู้ให้คำปรึกษา

ผลการทดลองพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับผู้ที่ได้รับการให้คำปรึกษา โดยเฉพาะการยอมรับตนเอง และตนเองมากขึ้น พฤติกรรมที่บ้านและโรงเรียนได้รับการปรับปรุงมากขึ้น ผลการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ยังคงอยู่นานกว่า 18 เดือน หลังจากการให้คำปรึกษา

ดอร์¹ (Dore, 1975) ได้ศึกษาผลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการไวต่อความรู้สึก การรับรู้ตนเอง การไวต่อความรู้สึกระหว่างบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยคาโรไลนาเหนือ จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ The Personal Orientation Inventory (POI), Sixteen Personality Factor Questionnaire (16 PF), Fundamental Interpersonal Orientation Behavior Questionnaire (FIBO)

¹Mary D. Dore, Siston, "Changes as a Function of Sensitivity Training Group Experiences and Selected Personality Characteristic in Graduate Students, "Dissertation Abstract International, 35-A8 (1975) 5015-5016

ผลการวิจัยพบว่าถ้ากลุ่มรวมตัวกันได้ เห็นวามแนและใช้ไปในการเติบโตทางบวกและมีการนำกลุ่มตามเทคนิควิธีการของสถาบันการฝึกอบรมแบบห้องทดลอง (National Training Laboratory) พบว่าการเปลี่ยนแปลงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกี่ยวกับความรู้สึกและการรับรู้ตนเองหลังจากการฝึกสิ้นสุดลง แต่ในกรณีที่สถานการณ์ไม่ดำเนินไปตามเงื่อนไขข้างต้น จะไม่พบการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และพบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นยังคงอยู่หลังการฝึกประมาณ 3-4 เดือน และไม่มีผู้ใดได้รับความเจ็บป่วยทางจิตใจจากประสบการณ์การฝึก

ธีระ ประพฤติกิจ¹ ได้ศึกษาผลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปีที่ 1 จำนวน 24 คน ซึ่งมีอัตมโนทัศน์ต่ำกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มนักศึกษา 240 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของสัทธิโชค วรานุสันติกุล ซึ่งดัดแปลงจากแบบทดสอบของบีแอร์และเฮริส ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณค่าความสัมฤทธิ์ผล 2) ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การฝึกความไวในการรับรู้ใช้เวลาารวมกัน 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึก

ตงมาในปี 2521 เพียงใจ สินธุนาคร² ได้ศึกษาผลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทักษะและทัศนคติส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ข้าราชการสำนักวิชาความสะอาดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 33 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบอีพีพีเอส (The Edward Personal Preference Schedule) ในการฝึกความไวในการรับรู้ ระยะเวลา 5 วัน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความเปลี่ยนแปลงในด้านทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นสูงขึ้น มีการเปิดเผยตนเองเพิ่มขึ้น เพิ่มพูนทักษะในการสื่อความหมาย การทำงานร่วมกันและการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบเพิ่มขึ้น รวมทั้งความต้องการพึ่งตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ธีระ ประพฤติกิจ ผลของการฝึกความไวเป็นกลุ่มที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษาวิทยาลัยครูจังหวัดเพชรบุรี หน้า ๖-๗

²เพียงใจ สินธุนาคร ผลของการฝึกความไวต่อการรับรู้ที่มีต่อทักษะและทัศนคติส่วนบุคคล หน้า 1